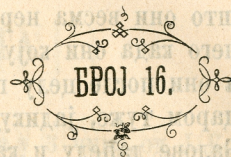

ПОЗОРИШТЕ.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

ИЗЛАЗИ ЧЕТИРИ ПУТА НА НЕДЕЉУ НА ПО ТАБАКА. — СТОЈИ ЗА НОВИ САД 40, А НА СТРАНУ 60 НОВ. МЕСЕЧНО. — ЗА ОГЛАСЕ
НАПЛАЋУЈЕ СЕ ОД ЈЕДНЕ ВРСТЕ 3 НОВ. И 30 ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ.

ДОПУНЕ И ИСПРАВКЕ ЗА „ГРАЂУ ЗА ИСТОРИЈУ СРП. ПОЗОРИШТА“ од Јована Ћорђевића.

(Наставак.)

Пештански трговци Срби узимају то као свој point d'honneur, и кавалерском штедротом повишују Балогу тај жалосни хонорар. — Меморари мађарског глумца трубе још и после 60 година српску дарежљивост, љубазност, топло осећање за народну част и понос — а шта ће да се чита после других 60 година у мемоарима српских глумаца од године 1873? Онда смо итуђина одевали, а шта радимо сад са својима?

Вратимо се к Вујићу. Видели смо његову глумачку радњу, која се протеже од 1813. до 1835. године. — На реперторији је радио од 1805. године тако рећи до смрти, 1847. — Штампани су му ови позоришни комади: „Фернандо и Јарика“ (1805.), „Љубавна завист чрез једне ципеле“ (1805.), „Награда и казна“ (1807.) „Слепи миш“ (1809.), „Крешталица“ (1814.), „Лунара“ (1815.) и „Прни Ћорђе“ (1843.). — У рукопису имао је још ове: „Девица из Маријенбурга,“ „Селико и Бериза,“ „Шпањолци у Перувији,“ „Сибињска шума,“ „Предрасуда о стању и рођењу,“ „Стари војак,“ „Сироматамбурџија,“ „Познато страшило“ („Знајемивампир“), „Добродетелни дервиш,“ „Набрежно право,“ „Негри,“ „Девојачки лов,“ „Све су добре ствари три,“ „Карташ,“ „Шнајдерски калфа,“ „Жртва смрти,“ „Сиромастихотворац“ и „Паунка Јагодинка.“ (Животопис стр. 430., 431., 443., 444.)

Да још један поглед бацимо на ондашње наше трговце, и њихово заузимање за српство и српску књижевност. Михаило Јовановић, трговац пештански, платио је сав трошак за Вујићеву књигу: „Млади Робинзон“; Василије Вуковић, трговац у Пеграњи, сав трошак за „Алексу и Надину;“ Самуило Ненадовић, грађанин бајски, сав

трошак за „Лунару;“ Петар Стојановић, трговац у Ст. Араду, сав трошак за „Крешталицу;“ Димитрије Поповић, трговац у Новоме Саду, сав трошак за „Бертолдина;“ Јевта Христић, леце-дер у Новом Саду, сав трошак за Бертолда; Лука Солар, трговац у Земуну, сав трошак за „Награду и казну.“

Да још видимо, шта вели Вујић по позоришту: „Камо срећа, да и код нашега Народа у Мађарској барем од све невоље на два места, т. ј. у Темишвару и Новом Саду по један Театар трошком ондашњег Народа одржавати се може! — Обаче ја овде бадава тучем у ступи воду; јербо наша просвештена Сербска Господа, Сербски језик не почитују ни за шта, нити наше Сербске књиге хоћеду у руке да узму, а камо ли да их читају. А што су опет нижњаго Карактера Сербљи, ти опет воледу оно неколико жалосни Крајцара што би за Театар дали, у Бирцаузу и скаредном Балу понити и опраскати, пак и то не би толико велика црна штета била, када би они само оне за Театар одређене новце у Бирцаузу и гадноме балу похарчили и проклокотали, како н. пр. ја треба за Театар једну форинту да платим, што ћу театрално представленије видити и штогод полезно чути и научити; обаче ја у Бирцаузу и гнусноме Балу вместо једне форинте по 10, по 15, а и по 30 и више фор. посрчем и пољоскам. Ха је л', куд смо сада дошли? Пак сутрадан гди ти је јоште здравље и здрава твоја чувства? За што си целу ноћ дебахирао?“ (Стр. 417.)

За тим мало даље: „Неким, те неким велим нашим Сербљем весма је трудно с представленијама Театралнима угодити; из узрока Перво:

што они весма нерадо издају новце за Театре, него када они коју Крајцару на такове жртвују, а они после целу годину за оном крвавом Крајцаром туже, јадикују и плачу; него за гнусне Балове даћеду и капу с главе и задужићеду се до саме голе коже. Други је опет узрок, што онакови нерасудни глупаци, невеже, и завистници никакво поватије немају о Театри; јербо да га по совершенију Театра човек запита: „Бога ти брате! Шта је у Театру представљено и говорено било?“ А он ти на то ништа друго незна

одговорити; него почне из јавне злобе, зависти, пакости и малодушија за ону његову кукавну издану за Театер Крајцару критизирати и лајати, да није добро Театер изишао, да је овде фалило ово, да је онде оно, да није Актерка лепо обучена била, да се шлеп није лепо за њом вукао, да није здраво викала, да није лепо певала; да Актеру није лепо стојао шешир, да му је испала марама, да је ово оно, да је оно ово и проче друге мазгалије!“

(Свршиће се.)

ПРИЛОГ ЗА ГРАЂУ ИСТОРИЈЕ СРПСКОГ ПОЗОРИШТА.

Године 1828. давали смо ми представе позоришне у Новоме Саду „код фазандла.“ У том је друштву био Поповић комораш, као директор, Пера Коров из „три круне,“ (а та је кућа била преко пута од садашње „камиле“), Јова Рајић, Перса Сузанова, Атанасије Николић и ја, Максим Брежовски, сада свештеник у Деспот Ст. Ивану. Сада се још толико могу сетити, да смо давали комад „Робови у Италији,“ али не знам од кога је био. За тим се развијемо, али се на ново и скупилимо 1837. г., те састависмо као што смо то онда звали „летеће дилетантско друштво.“ У том су друштву били ови чланови: М. Брежовски, Пера Коров, Јова Капдеморд, Ђ. Анастасијевић, Стева Карамат из Земунa, Тома Исаковић, Сога Јовановићева (и сада жива) и Ката Јовановићева, Сава Пурђе и Ђ. Грујић, који се после закалуђерио у манастиру Раковцу под тадашњим архимандритом Арсенијем Стојковићем па је и умрло као калуђер у Раковцу. Ја, Брежовски, представљао сам старце, Ђ. Анастасијевић љубавнике (овај је после узео за жену Соку Јовановићеву), Тома Исаковић јунаке, Стева Карамат и Пера Коров шаљивчине, Сава Пурђе старце, Јоца Капдеморд људе интригане. У Новоме Саду представљали смо за то време ове комаде: „Наденије српскога царства,“ „Ромео и Јулија,“ „Кир Јања,“ „Пријатељи,“ „Лена Гркиња.“ Обично смо представљали два пута у недељи. Играли смо већином без суфлера, јер смо улоге своје знали на памет као оченаш. У свему су нам на руку ишли Поповић комораш и Јован Полит, који су нас и поучавали у представљању. На свакој представи у Новоме Саду падало је од 4—600 ф. За гардеробу смо пла-

ћали 60 ф. месечно у име закупнине Ј. Димитријећу кројачу, који је донео био из Брна до 400 пара различитих хаљина од свиле и свилене кадиве.

Из Новогa Сада одемо у Земун о трошку младога Олујића из Трста, и ту смо давали представе „код златнога лава.“ На позив панчевачке општине пређемо у Панчево, и ту смо се бавили три месеца дана, дајући представе у гостионици „код трубача.“ Овде нам је тако добро ишло, да смо о првој представи „Милоша Обилића“ назабили 1500 фр. Кад смо тај исти комад пре тога давали у Земуну, адвокат Манић тако се занео представом, да је усред сцене повикао: „Удри Милошу, где год кога хватиш и дохватиш!“ Једва су га могли обавестити, да је то само игра.

Из Панчева дођемо натраг у Нови Сад и ту смо за време месојећа 1838. године давали представе. При измаку г. 1839. добијемо позив од загребачке читаонице, да идемо у Загреб. После подужег преговора послаше нам 1000 фор. у име путнога трошка до Загреба и свакоме од нас одредише 100 фор. плате на месец. У Загребу смо добили новогa члана пољевињу Ваги. Кад је друштво пошло из Загреба у Карловац, ја се вратим кући, а оно је из Карловца отишло у Сисак, из Сиска у Београд, а из Београда 1842. године у Нови Сад.

Оволико сам ја по сећању забележио. Нека и сваки други брат каже што зна, па ћемо брзо доћи до историје нашега позоришта. Камо среће, да се тако почело радити пре десетак година, када нас је више било на окупу!

У Деспот Ст. Ивану

Максим Брежовски,

свештеник.

ГРАЂА ЗА ИСТОРИЈУ СРПСКОГ ПОЗОРИШТА.

(Наставак).

265. „Млетачки трговац“, драма у 4 чина, од В. Шекспира, превео Ј. Петровић.
266. „Магелона“, трагедија у 4 чина, од Ј. Колара, превео А. Шеноа.
267. „Много више за ништа“, шаљива игра у 5 чинова, од В. Шекспира, превео А. Шеноа.
268. „Мекбет“, трагедија у 5 чинова, од В. Шекспира, превео др. Деметер.
169. „Мајстор Пуф“, оперета у 1. чину, од Несла, превео др. Деметер.
270. „Милтон“, драма у 3 чина, од Гатинела, превео др. Деметер.
271. „Ментор“, шаљива игра у 1. чину, од Ламбера, превео др. Деметер.
272. „Мој муж чита“, шаљива игра у 1. чину, од паула, превео др. Деметер.
273. „Ментор у шкрипцу“, шаљива игра у 3 чина, од Жирода, превео А. Шеноа.
274. Мека“, оперета у 1. чину, од И. Зајца, превео др. Деметар.
275. „Марки Вилемер“, шаљива игра у 4 чина, од Ж. Санда, превео (?).
276. „Моникат“, трагедија у 3 чина, од Ј. Колара, превео (?).
277. „Мајстор Матфе и Мајстор Катфе“, шаљива игра у 1 чину, од Е. Сиглигетија, превео (?).
278. „Мамица“ шаљива игра у 3 чина, од Е. Сиглигетија, преведена и посрбљена.
279. „Максим Црнојевић.“ трагедија у 5 чинова, од дра Лазе Костића, за позорницу уде-сио А. Хаџић
280. „Мрави“, шаљива игра у 3 чина, од (?). с чешког превео (?).
281. „Муж у ступици“, шаљива игра у 1. чину, написао Л. Стабло, превео М. Јосиф.
282. „Мирис“, шаљива игра у 1. чину, од Милера, превео (?).
283. „Мислав“, опера у 3 чина од И. Зајца.
284. „Марта“, опера у 4 чина, од Флотова, превео (?).
285. „Марија Медичи“, шаљива игра у 4 чина, од П. Бергера, превео (.)
286. „Мучање вреди злата“, шала у 1. чину од Розена, превео (?).

(Наставиће се.)

Д И С Т И Н Ц И Е.

К Њ И Ж Е В Н О С Т.

* („Глас Народа.“) лист за поуку, забаву, привреду и за народне ствари, излази од нове године под уредништвом свога пређашњег уредника Владана Арсенијевића. Стално раде на листу: др. Ђорђе Натошевић, Светозар Савковић, Бранко Николић, Милан Јовановић и Стеван Недељковић. Лист овај доноси и слике. До сада су изашле у пет бројева ове слике: „Сан Краљевића Марка“, „Свети Сава.“ „Срби у боју противу Турака“, „Вук Стефановић Караџић.“ и „Младо пастирче.“ — Све су слике доста лепо израђене. Дај Боже, да се пријави толико претплатника, да би издаваоци могли претворити овај лист у праве илустроване новине за народ, а то би се дало веома лако постићи, кад би се пријавило до једно 1500 претплатника. С тога је и остављена стара цена листу, а та је 3 ф. а. в. на годину. Куд ћеш већ јефтиније?

С И Т Н И Ц Е.

* (Пошто је жена.) Неки прометник из фабрике отпутовао је неки дан из Темешвара у Арад по жену, те је собом довео, на велико чудо својих пријатеља и своје

родбине, праву правцату Циганку. Младожења је човек у годинама, а циганка млада и лепа. Кад је наш заљубљени младожења дошао да проси кћер у старог Циге, окрене ти овај разговор као да се ради о куповању или продавању какве год ствари. Ту се ценкало и нудило, попуштало и дометало, док се Циганин није на послетку разљутио и рекао: „Дај ми двадесет форината и лешу лулу сребром оковану, на што коме Бог да!“ Младожења избори новце, купи лулу, и одведе пиганку себи за жену.

* (Но уме највећма лагати.) Неки калуђер петао се по шуми, па наиђе на неке Цигане, где седе у округ на земљи, те би рекао као да пландују. „Шта то радите, — запита их свети отац. — Лажемо утакмице.“ — одговоре му. — Најосмо котлић блага, па ко слаже најмасније томе ћемо дати благо.“ Калуђер их стаде поучавати и омињати, како је лаж највеће зло, зачетак сваке људске несреће, итд. и на послетку рече, да је од своје ране младости увек љуто мрзео лаж, и да није никад слагао. Ту му пресекоше Цигани реч виком: „Дајте котао светоме оцу, заслужио га је!“

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

30. ПРЕДСТАВА

У ПРЕТПЛАТИ 18.

У НОВОМЕ САДУ У ПЕТАК 8. ФЕБРУАРА 1874.

О С М А Т А Ч К А.

Шаљива игра у 1. радњи од Миржера, превео Ј. Хаџић.

О С О Б Е:

Дибрељ, пре тога поморски капетан	Зорић.
Јулија Сантенисова, удовица, његова синовица	Ј. Сајевићка.
Раул Жерар	Ружић.
Руџа, собарица	М. Недељковићка.

Збива се у Паризу.

ЗА ТИМ:

М У Ж У К Л О П Ц И.

Шаљива игра у 1. радњи, с певањем, написао Ј. Стабло, превео Милан Јосић, музика од А. Милчинског.

О С О Б Е:

Хектор Дириво, богаташ	Недељковић.	Жан, слуга му	Рашић.
Лујза, његова жена	Ј. Сајевићка.	Жоржета, собарица	Л. Хаџићева.

Збива се у Паризу у диривовљевој кући.

НА ПОСЛЕТКУ ПО ДРУГИ ПУТ:

Љ У Б А В Н О П И С М О.

Шаљива игра у једној радњи, од К. Трифковића.

О С О Б Е:

Васа Видић, лечник	Сајевић.	Лаза Дражић, адвокат	Ружић.
Марија, његова жена	Ј. Сајевићка.	Софија, његова жена	Д. Ружићка.
Евица, његова сестра	Л. Хаџићева.	Јован, видићев слуга	Добриновић.
Милан, евичин љубавник	Лукић.	Збива се у видићевој кући у Новоме Саду.	

У недељу 10. фебруара први пут: „РОБ.“ Позоришна игра у 3 чина, од Е. Сиглигетије, с мађарског.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК У 10 САХАТА.